

Raniżowskie

Wieści

Nr 4-5 (62-63)
kwiecień/maj 2002
Cena 1,50 zł.
ISSN 1509-6025

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

Bardzo niewielu stróżujących przy grobie Chrystusowym paradowało w kostiumach zbliżonych wyglądem do starych ludowych ubiorów odświętnych (wśród tej grupy wyróżniły się stráže z Raniżowa oraz Dzikowca). Była również straż z Beździedzy, która miała ubiór kosynierów kosiuszkowskich, włącznie z kosami osadzonymi na sztorc...

cd. na str. 4

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań oraz powszechny spis rolny zostaną przeprowadzone na terenie całego kraju w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 r., wg stanu w dniu 20 maja 2002 r. o godz. 24⁰⁰. Poprzedzony zostanie obchodem przedspisowym od dnia 9 maja br. Narodowemu spisowi powszechnemu ludności i mieszkań towarzyszyć będą dwa dodatkowe badania dotyczące migracji długookresowych i dzietności kobiet.

cd. na str. 11

14 kwietnia br. podejmowano na swoim boisku lidera grupy, tj. "Smoczankę" Mielec, pokonując ją 1:0. Od początku spotkania "Raniżovia" zaatakowała, jednak w dobrej dyspozycji bramkarz był gości, ale w 24 min. musiał po strzale Henryka Mazura wyjmować piłkę z siatki. W 35 min. uratował gości słupek po strzale Tomasza Hajnowskiego. W drugiej odsłonie meczu to już lekka przewaga "Smoczanki", która za wszelką cenę chciała wyrównać...

cd. na str. 20

Z PRAC RADY GMINY

XLI sesja Rady Gminy

Jak informowaliśmy w poprzednim numerze "Wieści Raniżowskich", w dniu 21 marca 2002 r. odbyła się XLI sesja Rady Gminy. Podjęto na niej uchwałę budżetową oraz następujące uchwały:

- 1) w sprawie utworzenia Zespołu Placówek Oświatowych w Mazurach - po feriach zimowych pracownicy i dzieci Przedszola w Mazurach zostali przeniesieni do budynku Szkoły Podstawowej. W związku z tym utworzony został niniejszą uchwałą Zespół składający się z dwóch placówek oświatowych, którym kierować będzie jeden dyrektor wyłoniony w drodze konkursu;
- 2) w sprawie przyjęcia do realizacji zadań szkoleniowo-dydaktycznych w gminie Raniżów na 2003 rok - jest to uchwała intencyjna deklarująca zabezpieczenie środków finansowych w budżecie gminy w przyszłym roku, gdyż istnieje możliwość pozyskania dofinansowania z Banku Światowego w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich na zakup pomocy dydaktycznych oraz oprogramowania komputerowego w wysokości 50%;
- 3) w sprawie zmiany zasad odpłatności za dożywianie dzieci w szkołach;

Przedszkolaki z Mazurów z nauczycielką Krystyną Filą w nowej klasopracowni w budynku Szkoły Podstawowej.

- 4) w sprawie określenia szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania;
- 5) w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

oprac. Stanisław Samojedny

Z DZIAŁALNOŚCI GMINY

- ♣ Trwa **kontynuacja budowy Gimnazjum w Raniżowie**. Aktualnie wznoszone są ściany oraz stropy II kondygnacji. Zgromadzono część drewna na konstrukcję dachową. W dniu 14.04.2002 r. na zebraniu wiejskim w Raniżowie podjęto uchwałę zabezpieczającą brakującą część drewna.
- ♣ W dniu 10 kwietnia br. odbył się **przetarg na budowę kanalizacji sanitarnej w Raniżowie** obejmującą Ługi,

Poręby Raniżowskie, Lisy i Borki. Aktualnie trwają prace przy wyborze oferenta. Inwestycja będzie realizowana z udziałem środków z Banku Światowego. Jest zapewnione dofinansowanie w wysokości 40% wartości zadania. Realizacja rozpocznie się po podpisaniu umowy. Termin zakończenia planowany jest na wrzesień 2003 r.

Kwiecień 2002 r. Stan budowy Gminnego Gimnazjum w Raniżowie. Widok od strony stadionu sportowego.

◊ W miesiącu kwietniu **rozpoczęto budowę kanalizacji sanitarnej w Woli Ranizowskiej**. Wykonano odcinek ciśnieniowy o długości 700 m od oczyszczalni do I przepompowni zlokalizowanej koło mostu na Pozduci. Wartość wymienionego zadania wyniesie 27.000 zł. Pozostała część kanalizacji sanitarnej w Woli Ranizowskiej będzie realizowana przy udziale środków z Unii Europejskiej w ramach programu PHARE 2001, gdzie gmina Ranizów ma zapewnione 50% dofinansowania powyższego zadania, tj. 372.000 EURO stanowiących około 1.380.000 zł. W dniu 16 kwietnia br. odbył się przetarg na Menagera Kontraktu (inwestora zastępczego) a przetarg na realizację I i II etapu obejmującego zakres około 17 km od mostu na Pozduci do górkę na Kącie po obu stronach, odbędzie się w II półroczu br.

Poszerzanie nowego szlaku drogowego przez las w Zembrzy.

◊ **Wyrównano drogi gminne** równiarką. Aktualnie trwa wożenie tłuczni. Gmina pozyskała dodatkowo z Urzędu Marszałkowskiego z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych dotację w wysokości 10.000 zł. na drogi gminne.

◊ Wykonano **nowy szlak drogowy przez las w Zembrzy** do osady Tereby o długości 1,2 km.

◊ Czynione są **starania o pozyskanie środków w wysokości 30.000 zł.** z Urzędu Marszałkowskiego na oświetlenie uliczne przy drogach powiatowych i wojewódzkiej:

- w Zielonce przy skrzyżowaniu do Mazur,

- w Korczowiskach koło szkoły i kościoła,
- w Ranizowie wzdłuż "parku",
- w Woli Ranizowskiej przy drodze do cementarza.

◊ Trwają przygotowania do **konkursów na dyrektorów gimnazjów, szkół podstawowych i przedszkoli.**

◊ Dzieci ze szkół podstawowych w II dekadzie kwietnia brały udział w **"sprzątaniu gminy"**. Uprzątnięto rowy wzdłuż dróg powiatowych i wojewódzkiej oraz las przy nowo wznoszonym obiekcie gimnazjum.

"Kiszenie kapusty" w Tyczynie

W dniach 6 i 7 kwietnia w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Tyczynie odbywał się XIV Wojewódzki Konkurs "Ludowe Obrzędy Zwyczaje". Zaprezentowało się 16 zespołów z województwa podkarpackiego, wśród nich nasz reprezentacyjny zespół obrzędowy "Mazurzenie".

Jury w składzie: Andrzej Karczmarzewski - etnograf, Alicja Haszczak - choreograf, Bogusław Froń - aktor, najwyższymi nagrodami uhonorowało: Zespół "Lasowiaczki" z Baranowa Sandomierskiego za widowisko "Łodmowanie, łodczynianie", Zespół Śpiewaczo - Obrzędowy "Budziwojce" za barwne, rozśpiewane i roztańczone widowisko "Wesele Budziwojskie", **Zespół "Mazurzenie" za obrzęd "Kiszenie kapusty"**, Zespół Obrzędowy "Cyganianki" z Cygan za obrzęd pn. "Wielki Piątek", Zespół "Nosowiany" z Nosówki za obrzęd pn. "Lony Poniedziałek", Zespół z Wielopola Skrzyńskiego za "Wielopolskie Zapusty", Zespół "Wydrzowianie" z Wydrzy za obrzęd "Wielkanoc", Zespół "Rogowice" z Rogów za obrzęd "Zamiatacze", Zespół "Lubatowianie" z Lubatowej za obrzęd "Wielki Poniedziałek", Zespół "Jeżowianie" z Jeżowego za "Wesele Jeżowskie", Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy "Leszczyńska" z Wólki Grodzkiej za "Wieczór Andrzejkowy".

Nagrodę Burmistrza Gminy i Miasta Tyczyn, apa-

rat fotograficzny, otrzymał Zespół "Bieszczadzki Dom" z Bandrowa Narodowego za "Obrzędy Wielkanocne" nawiązujące do kultury bojkowskiej.

Puchar Starosty Powiatu Rzeszowskiego otrzymał Zespół "Lasowiaczki" z Baranowa Sandomierskiego.

Zespół "Mazurzenie" otrzymał nagrodę pieniężną w wysokości 600 zł. Fundatorem nagród oraz współorganizatorem przeglądu był Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie.

Komisja jury stwierdziła, że większość zespołów prezentowała wysoki, wyższy niż w latach poprzednich poziom oraz spełniała wymagane warunki konkursu jak: autentyczność przedstawianych obrzędów i zwyczajów, tradycyjne pieśni, stroje, rekwizyty. Uważa za celowe kontynuowanie konkursu albowiem liczba biorących w nim udział zespołów świadczy o potrzebie tego typu kontaktów i wymiany doświadczeń.

Gratulujemy kolejnego sukcesu "Mazurzanom"!

Stanisław Samojedny

“Turki” 2002

W pierwszą niedzielę po Wielkanocy, 7 kwietnia br. w Grodzisku Dolnym k. Leżajska odbyła się X Wielkanocna Parada Straży Grobowych, w której wzięło udział 36 oddziałów oraz 8 orkiestr strażackich z województwa podkarpackiego. Naszą gminę reprezentowały stráže grobowe z Raniżowa i Mazurów.

Przy zimowej pogodzie (jak przystało na tę porę roku) Grodzisko Dolne przeżywało widowisko, w którym głównymi aktorami byli członkowie Wielkanocnych Straży Grobowych, zwanych na tamtych terenach najczęściej "Turkami", a w Radomyślu nad Sanem również "Bułgarami", oraz w innych miejscowościach Kosynierami, Drużynami Bartoszewskimi, Gwardiami Narodowymi, Grobowcami lub po prostu Strażą Grobową.

Geneza "Turków" wywodzi się z udziału plebejskiej piechoty wybranieckiej między innymi z Radomyśla i okolic w potrzebie wiedeńskiej w 1683 roku, kiedy to król Jan III Sobieski zdruzgotał nawałę turecką pod Wiedniem. To ci chłopcy mieli się akurat w Wielkanocnym czasie pojawić w swych rodzinnych parafiach po tej kampanii. Tak jak byli poubierani, a więc po części w mundurach na Turkach zdobytych straż przy grobie Chrystusa zaciągnęli.

Prawie każda parafia szczeni się swoją strażą grobową w okresie Wielkiej Nocy. Powstaje również określony rytuał paramilitarny, który komponują dla danej

Straż grobowa z Raniżowa w przemarszu z kościoła na stadion sportowy w Grodzisku.

Niezwykłą atrakcją parady było zabytkowe działo hukowe należące do Bractwa Świętej Barbary z Ulanowa.

Dowódcy oddziałów. Trzeci z lewej: Maciej Partyka - dowódca Straży Grobowej z Raniżowa, czwarty - dowódca "kosynierów" z Beździedzy.

miejscowości: umundurowanie, broń (a najczęściej atrapy), zróżnicowana musztra, gradacja stopni.

I właśnie w Grodzisku Dolnym w niedzielę, 7 kwietnia br. można było to wszystko zobaczyć. Umundurowanie o kroju wojskowym, przy czym nieraz aż do usankcjonowanej tradycją przesady, przystrojone sznurami różnokolorowymi, pomponami, epoletami, bukietkami sztucznych kwiatów, chustami przypiętymi do pasa, szarfami. Bardzo niewielu stróżujących przy grobie Chrystusowym paradowało w kostiumach zbliżonych wyglądem do starych ludowych ubiorów odświętnych (wśród tej grupy wyróżniały się stráže z Raniżowa oraz Dzikowca). Była również straż z Beździedzy, która miała ubiór kosynierów kościuszkowskich, włącznie z kosami osadzonymi na sztorc.

Główna parada miała miejsce na stadionie sportowym. Przy dźwiękach orkiestr poszczególne oddziały prezentowały musztrę paradną, bardzo pomysłową i oryginalną. Widać było tu elementy zapożyczone z pokazów formacji wojskowych Austro-Węgier, a także fantazyjną inwencję dowódców. Oklaskiwano ich za "chodzenie" w "krzyż", "gwiazdę", "młyn", oraz widowiskowe "widelce", "teleskopy", "serca" i "koła" lub najczęstsze chodzenie w czworokąt. W paradzie raniszowskiej straży oprócz typowych elementów można było podziwiać niespotykane u innych, jak choćby trącanie się halabardami, symbolizujące walkę żołnierzy.

Za swe występy poszczególne oddziały otrzymały pamiątkowe dyplomy, statuetki oraz gorący bigos.

Stanisław Samojedny

Oddział Straży Grobowej z Mazurów w tradycyjnym "Prezentuj broń!" pod komendą Jana Kupca.

Wiklina wraca na ziemię raniszowską

Lider Związku Byłych Pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych reprezentujący powiat kolbuszowski Mieczysław Burek informuje, iż w miesiącu grudniu 2001 r. oraz w styczniu i lutym 2002 r. przeprowadzone zostały szkolenia z zakresu: uprawa, produkcja oraz wyplot z wikliny. Ogółem na szkoleniach udział wzięło 50 osób z terenu gminy Raniszów. Osoby biorące udział w szkoleniu poznawały różne techniki wyplotu z wikliny. Jednak z uwagi na możliwość odbioru określonego rodzaju asortymentu więcej czasu poświęcono wyrobowi, który w chwili obecnej zostaje zawodowo wykonywany i sprzedawany.

Szkolenia zostały sfinansowane oraz przeprowadzone przy współpracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Agencji Własności

Rolnej Skarbu Państwa - Oddział Terenowy Rzeszów, Towarzystwa Altum z siedzibą w Rzeszowie, Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kolbuszowej, Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości w Cmolasie, oraz głównego koordynatora szkoleń - Związku Byłych Pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Korzystając z gościnności na łamach "Wieści Raniszowskich" pragnę podziękować wszystkim uczestnikom szkolenia za próbę sprawdzenia siebie i swoich możliwości w nowym zawodzie, jakim jest wyplot z wikliny. Duże podziękowania należą się również instruktorowi Panu Mirosławowi Soja za iście anielską cierpliwość w czasie prowadzenia kursu.

Składam także podziękowanie za pomoc w organizowaniu lokalu Panu Wójtowi Gminy oraz Panu Prezesowi GS Raniszów.

W chwili obecnej pracuje i sprzedaje swoje wyroby 15 osób. Chciałbym nadmienić, iż w związku z większym zapotrzebowaniem na wyroby z wikliny istnieje możliwość szkolenia oraz pracy w wyplotie z wikliny. Chętne osoby, a także osoby które mają inne propozycje z zakresu produkcji, wyplotu i sprzedaży wyrobów z wikliny mogą się zgłaszać do autora niniejszego artykułu.

Chciałbym zwrócić uwagę rolnikom z terenu gminy Raniszów, iż istnieje większe zapotrzebowanie na wiklinę. Wszelkich informacji na temat uprawy oraz sprzedaży udzieli p. Krystyna Kosić - pracownik Terenowego Zespołu Doradztwa Rolniczego.

Zarząd Podkarpacki naszego Związku pragnie poinformować rolników, że podpisane są umowy wstępne z odbiorcami następujących produktów rolnych: aronia, burak ćwikłowy, siewczka ze słomy oraz rzepak przeznaczony na produkcję biopaliwa. Wszelkie bliższe informacje udzielane są u autora niniejszego artykułu.

Instruktor wikliniarstwa p. Mirosław Soja (z prawej) uczy nowego rzemieślnika p. Romana Kołodzieja.

Mieczysław Burek

Z przeszłości Ranizowa

Żydzi w Ranizowie w okresie międzywojennym

Okres międzywojenny wprawdzie niedługi, bo w zaokrągleniu 20-letni, charakteryzuje się chybliwą stabilizacją i zmiennością życia materialnego w kraju i okolicy. Kolejne lata to zbrojne działania o ustalenie granic państwa, łączenia obszaru ojczyzny w całość po przeszło 100-letnim okresie rozbiorów, powojenna inflacja (marki noszono we workach), stabilizowanie pieniądza, reformy Grabskiego, kryzys gospodarczy w świecie i Polsce, spory polityczne wewnątrz kraju, wojoty Żydów.

Liczba ludności żydowskiej w okolicy utrzymuje się na stałym poziomie. Nie zmienia się również istotnie stan zasiedlenia i posiadania izraelitów. Budownictwo ograniczone jest do odnowy istniejącej zabudowy (remonty, budowa 2 spalonych budynków w pożarze w ul. Kościelnej). W posiadaniu Żydów jest 7 w Rynku murowanych domów, w tym 1 zamieszkały przez 4 rodziny, 1 przez 2 rodziny, reszta w liczbie 5 - jednorodzinne. Pozostałe budynki są jednorodzinne. Spośród nich wyróżniają się 3 karczmy zajmujące miejsce w trzech głównych narożach Rynku. Właściciele to: Mendel Birnbach na północy, Abracham Raich na wschodzie, też Raich na zachodzie. Również karczma katolicka na południowej stronie Anieli Puzio (nie wyjedziesz po jarmarku z Rynku z groszem, jak nie wstąpisz na kielicha), to też często się zdarzało, że konie same przywoziły gospodarza do domu - było to możliwe, bo drogi były bezpieczne.

Karczmy żydowskie miały rozległe pomieszczenia konsumpcyjne z wyszynkiem i pomieszczenia dodatkowe, zaś obiekty obu Raichów u wylotu w stronę Sokołowa i Kolbuszowej podsienia, w których można było zostawić pod dachem pojazdy konne. Większość budynków żydowskich zbudowana była w Rynku i przy ul. Kościelnej.

Przedstawia to poniżej plan tej części Ranizowa opracowany na podstawie starej mapy katastralnej w skali około 1:5000 (budynki żydowskie zaznaczone na czarno).

Na początku 20-lecia w Rynku jest tylko 2 posesje Polaków, Anieli Puzio (obecnie Jan Samojedny) i Aleksandra Pyculajtisa (obecnie Rozalii Kubas). W tym ostatnim był sklep towarów mieszanych oraz założona przez I wojną światową Kasa Pożyczkowa Stefczyka.

Na początku 20-lecia zostaje wykupione od Żydów 2 posesje przez przybyłych z Dzikowca Ciepielewskich (obecnie Konefał) i Henryka Kato (obecnie Rozalia Rembisz). Później w Rynku wybudował w 1930 r. piętrowy budynek murowany masarz Paweł Kusy. Wybudowano też 2 budynki użyteczności publicznej (przed reformą administracji) - budynek dla Urzędu Gminy i w 1932 r. budynek Kółka Rolniczego na sklep (obecnie Urząd Poczty).

W latach 30-tych dokonana zostaje wymiana posesji pomiędzy Żydem Chorysiem obok placu parafialnego a Michałem Wiąckiem z ul. Wolskiej (obecnie posesja Lisów). Wspomnieć należy, że jeszcze przed I wojną światową wykupiony został przez samorząd wiejski od Żyda budynek drewniany na pomieszczenia szkolne (stare przedszkole obok kapliczki grunwaldzkiej przy ul. Kościelnej).

W sumie w Rynku w 42 budynkach mieszkało 46 rodzin żydowskich.

Przy ul. Kościelnej w 11 budynkach - 11 rodzin.

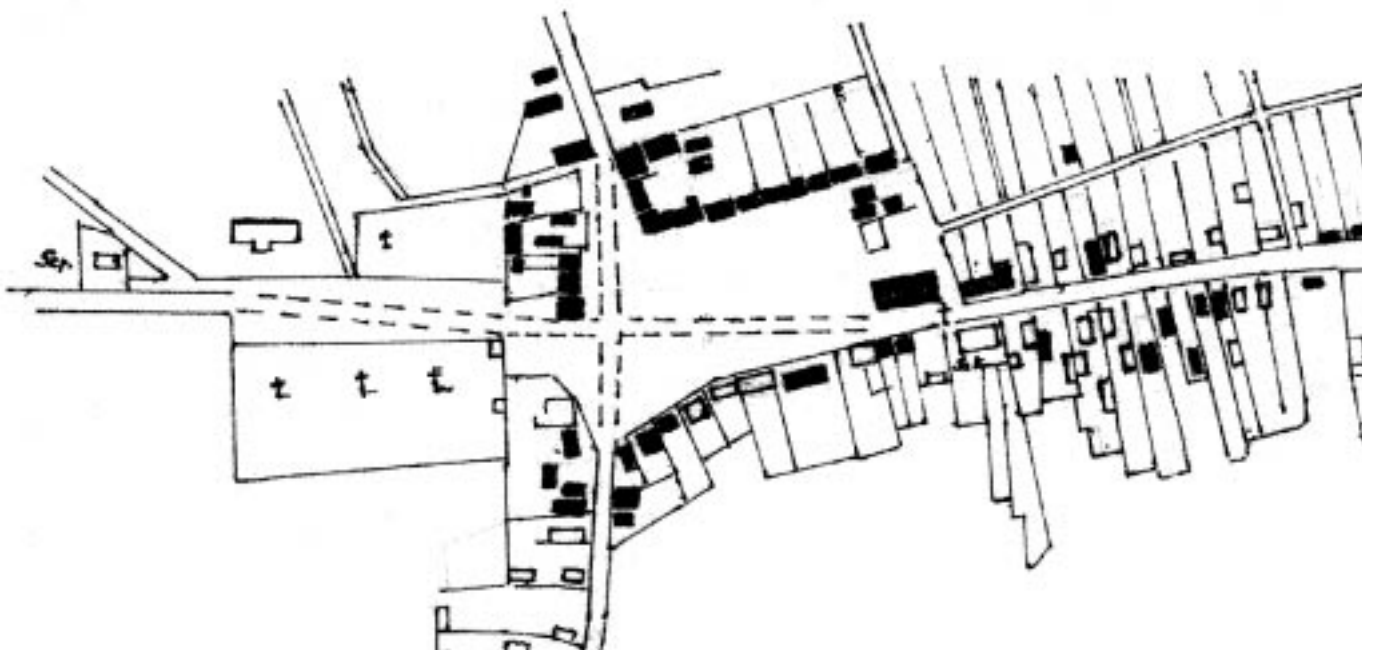
Przy ul. Wolskiej w 4 budynkach - 6 rodzin.

Na Piaskach w 1 budynku - 1 rodzina.

Na Skotni w 1 budynku - 1 rodzina.

W Porębach Niemieckich w 1 budynku - 1 rodzina.

5 rodzin żydowskich wynajmowało mieszkania, 2 rodziny u kolonistów niemieckich przy ul. Wolskiej i 1 rodzina u Polki Materli, 2 rodziny zaś w domu społecznym tzw. szpitalu dla ubogich na Piaskach. W sumie w Ranizowie zamieszkiwało ponad 70 (71) rodzin, około 430 mieszkańców. W Woli Ranizowskiej około 30 (32-37) rodzin - około 200-250 miesz-

kańców. W Mazurach 9 rodzin - około 60 mieszkańców, w Zielonce 9 rodzin - ok. 60 mieszkańców, w Staniszewskim 5 rodzin - ok. 30 mieszkańców.

W gminie raniżowskiej stała liczba rodzin żydowskich wynosiła zatem około 125 z liczbą około 800 mieszkańców. Ze względu na znaczną mobilność Żydów i migracje liczba ta była zmienna w czasie i znacznie wzrosła w okresie przedwojennym na skutek powrotu nawet z zagranicy. Np. powróciły z Berlina rodzina Chaima Grossa, a z Niemiec rodzina Abrachama Wachnera.

W ruchu migracyjnym w ciągu 20-lecia notuje się również przeniesienia do Sokołowa, Rudnika, Rzeszowa. Dalej wyjeżdżali częściej młodzi Żydzi w poszukiwaniu pracy i miejsca do życia w większych ośrodkach, a także za granicę do USA i Palestyny. W miejsce wyjeżdżających przybywali inni z sąsiednich wsi lub rodzin spokrewnionych. Stan liczbowy tej nacji regulował też przyrost naturalny, w niektórych rodzinach liczny. W toku przeprowadzonej kwerendy (poszukiwań) ustaliłem nazwiska 60 rodzin w Raniżowie i 9 rodzin w Mazurach na podstawie ksiąg uczniów i ksiąg handlowych obrotu hurtowego papierosami. W pozostałych miejscowościach udało się to zrobić częściowo. Pozostałe nazwiska z wywiadów nie są przydatne, ponieważ są to bardzo często przezwiska lub zniekształcone imiona itp., np. Kopciok (bo z Kopci), Lipcok (bo z Lipnicy), Gwoździok (bo z Gwoźdźca), Kociołek (bo handlował gamkami żelaznymi), Błoniarz (szklarz - dawniej wprowadzający w okna błony), Mosiek lub po prostu Icek. Uzyskano stąd częściowy poprawny wykaz nazwisk Żydów - mieszkańców Raniżowa i okolicy. W życiu społecznym rozmawiano po polsku. Rozmowa była łatwiejsza z kolonistami niemieckim lub często z Żydami, którzy znali dobrze język polski, część Żydów znała go słabo, mówiła bardzo słabą polszczyzną, w treści niezbędną do spraw handlu i życia codziennego, często przeplatana wyrazami hebrajskimi. Starzy mieszkańcy Raniżowa, Polacy, szczególnie w pobliżu Rynku łatwo się z nimi dogadywali (mogli grać rolę w żargonie żydowskim).

Spójność środowiska ograniczona była do roku 1935 podziałem administracyjnym na gminę Raniżów (polską) i Ranischau (niemiecką), który znikł po utworzeniu gminy zbiorczej. W gminie Raniżów mieszkała większość Żydów i kilka rodzin kolonistów niemieckich, w gminie Ranischau Polacy, Niemcy i kilka rodzin żydowskich.

Upowszechnienie szkolnictwa polskiego i objęcie nim młodzieży wszystkich narodowości poprawiało stan języka mniejszości narodowych. W szkole dzieci rodzin żydowskich zaniedbanych językowo miały trudności w nauce. Często dzieci te wywołując śmieszne sytuacje były upokarzane, co jeszcze bardziej hamowało ich postępy w nauce. W Raniżowie w latach powojennych uczęszczało do szkoły w poszczególnych klasach po kilkanaście procent dzieci żydowskich, np. z rocznika 1926 - 10 na 56 uczniów, z rocznika a 1927 - 7 na 67, a 1928 - 8 uczniów na 78. Znacznie niższy był ten stosunek w Woli Raniżowskiej, Mazurach, Zielonce i Staniszewskim. Chłopcy ponadto uczęszczałi do chaderu, gdzie pobierali naukę prawa żydowskiego, z wiedzy religijnej, talmudu oraz poznawali historię narodu żydowskiego. Uczył ich podrabinek Schachner. Naukę taką pobierali też chłopcy w Zielonce i Woli Raniżowskiej prowadzone przez upoważnionych Żydów w pomieszczeniach na modlitwę. Dziewczęta objęte były pracą wychowawczą w grupach przez wybrane matki.

Żydzi zajmowali się handlem i rzemiosłem, niektórzy i to częściowo uprawą roli i hodowlą bydła i drobiu. Bezpośrednio

po wojnie spadł udział Żydów zajmujących się rzemiosłem przejmowanym stopniowo przez Polaków a w latach późniejszych również wielu Polaków podejmowało się handlu. I tak np. w Raniżowie był 1 młyn żydowski, 1 młyn kolonistów, 1 tartak żydowski, 1 tartak kolonistów, 3 karczmy żydowskie, 1 karczma polska, 8 sklepów żydowskich, 2 sklepy polskie.

Ponadto kupcy żydowscy prowadzili skup zboża i roślin strączkowych, owoców w kilku punktach, skup drobiu, jajek, handel bydłem, końmi, skup cieląt, lnu i konopii, handel drzewem i opałem. Zajmowali się ubojem koszernym. Kilku dodatkowo rolnictwem, uprawą, hodowlą krów i drobiu. Dostarczali koszerne nabiału. Dwóch hodowało konie i furmaniło. Ponadto funkcjonował handel domokrążców, tzw. ajentów, chodzących od domu do domu, targowali dostawy na dni targowe dla swoich kupców. Drobne ilości towaru nosili na plecach we workach lub na rowerach.

„Kupiłem rower, pomogę ojcu w handlu” - Wiernik. Mieszkał u Rajpolda.

Większość handlarzy raniżowskich wyjeżdżało w dni targowe do innych miejscowości: Rzeszowa, Głogowa, Kolbuszowej, Sędziszowa, Majdanu, Sokołowa. Wynajmowali w tym celu (zmawiając się w kilku furmanów. W dzień targowy przyjeżdżali inni do Raniżowa. Żydzi w sąsiednich wioskach posiadali w większości ziemię w ilości 2-4 ha, którą oddawali biedniejszym rolnikom warendę za obróbkę części pozostawionego gruntu. Chowali krowy, czasem też konie.

cd. ze str. 7

Wszyscy Żydzi zajmowali się interesami, żyli na przeciętnej stopie, kilka rodzin na granicy ubóstwa, ale ci objęci byli pomocą ogółu. Kulminacją handlu był dzień targowy. Transakcje handlowe czyli na placu targowym czy innym miejscu odbywały się w atmosferze targu. Uzgadniano warunki i cenę. Przy rezultacie negatywnym kończyły się nieraz przezwiskami, przygadywaniem lub wypowiedziami z użyciem przekleństw i brzydkich słów.

Do Ranizowa we czwartek zjeżdżali mieszkańcy wsi sąsiednich i dalszych: Woli Ranizowskiej, Wilczej Woli, Spi, Kopci, Nartu, Mazurów, Lipnicy, Markowizny i innych. Od rana od Woli jechały furmanki, w zimie sanie (widok, który już się nie powtórzy) wyładowane ludźmi i produktami rolniczymi.

W czasie powrotu często wracano w stanie nadmiernie ożywionym i wesołym, ponieważ nie sposób było ominąć stojących przy drodze karczm. Konie już przyzwyczajone same przywoziły gospodarza do domu.

Ranizowscy Żydzi chociaż światopoglądowo jednolici, w praktyce obyczajowej i poglądach politycznych różnili się. Starsi mężczyźni obchodzili cotygodniowo szabas i święta bardzo uroczysto. W tym towarzyszyli im chłopcy od 13 lat po wprowadzeniu w dorosłość. Ubrani byli w strój świąteczny. Bardzo dostojnie udawali się do bożnicy (oddzielnego domu modlitwy znajdującego się na zapleczu budynków przy Rynku, do którego prowadziły dwie uliczki - dziś jedna z nich znajduje się między budynkami Bogdana Ozgi i Władysława Sondejki). Dom ten nie był określany jako synagoga, choć spełniał te funkcje. Kobiety nie uczestniczyły w tych modłach poza jednym świętem w roku. Było to w święta Kuczek.

Dla Żydów z Mazur, Zielonki i Staniszewskiego pomieszczenie modlitwy znajdowało się w budynku Gielmona przy karczmie. Podobnie było w Woli Ranizowskiej. Do wspólnego odmawiania modłów niezbędnych jest dziesięciu mężczyzn licząc od 13 lat.

Do szabasu przygotowywano się już od rana w piątek. Czas święta rozpoczynał się z pierwszą gwiazdą (po zachodzie słońca i trwał do pierwszej gwiazdy (do zachodu słońca) w sobotę. W tym czasie żaden Żyd nie wykonywał już pracy, nie mógł zapalić w piecu, nosić wody, karmić bydła i koni, doić, jechać na koniu lub wozie (mógł płynąć na wodzie). Prace te wykonywali goje (nie Żydzi) z sąsiedztwa lub biedni za drobne wynagrodzenie, pobrany towar, pożyczkę. Praca ta była pogardzana przez ogół. Życząc komuś źle mówiono: "bodajbyś nosił wodę Żydom" albo "palił w piecu, świecił świeczkę".

Kobietę wykonującą tę pracę nazywano "patelnią żydowską", a mężczyzn "Wojtkiem żydowskim"- stąd powstało żydowskie określenie "Mili - Wojtek". Poszczególne dni szabasu nie różniły się od siebie i były obchodzone w atmosferze rodzinnej, którą można przyrównać u nas katolików do świąt Bożego Narodzenia. Każda rodzina, nawet najuboższa musiała mieć w tym dniu mięso, wyróżniano cielęcinę, w dalszej kolejności młody drób (np. gołębie młodziaki) lub świeże ryby. Dlatego chłopcy z miejscowości w piątek od południa łowili ryby. Dostarczali świeże Żydom w wodzie lub złowione wcześniej przetrzymywane w zbiornikach. Nasz sąsiad Żyd Sendrus - palacz w młynie Reicha co piątek przed południem szedł do sadzawki na Skrzętli na ryby. Łowił tam do drewnianej skrzynki karasie na wędkę. Ponieważ woda wyciekała mu ze skrzynki, a ryby musiały być świeże, przystawał u nas przy studni i dole-

wał do nich wody. Mięso wymagało koszernej uboju. Ubicie musiało być dokonane jednym cięciem ostrza narzędzia, a krew musiała spłynąć maksymalnie (nie wolno było spożywać krwi). Uboju dokonywali rzeźnicy zwani rezakami lub rzeźnik w rzeźni koszernej.

Wprowadzona ustawa w latach 30-tych zabraniała tych czynności i była śledzona przez policję i karana. Czynności tej dokonywali rzeźnicy w rzeźniach koszernych mających uprawnienia. Nadzór nad nimi sprawowali dwaj wyznaczeni Polacy (w Ranizowie - Partyka Józef). Niecałe mięso z ubitego cielęcina było koszerne. Koszerne był tylko przodek. Części tylne były odsprzedawane lub udostępniane w inny sposób gojom. Nieraz kawały tylnego mięsa odłożone na bok włóczyły sąsiedzkie psy.

Uroczystymi świątami u Żydów były "Kuczki" i "Sądny Dzień". Pierwsze spędzano w specjalnie przygotowanym szałasie - namiocie na zewnątrz budynku. Drugi na kirkucie - cmentarzu przed ścianą placu. Na ranizowskim kirkucie ścianę placu symbolizował fragment betonowego ogrodzenia od strony zachodniej, gdzie odmawiano kadis - modlitwę za zmarłych.

Trudno w skróconej wersji opisać te uroczystości, ich tradycję i symbolikę, a także sposób i przebieg pochówków, które nieraz może niedokładnie obserwowałem.

W poglądach społeczno - politycznych byli Żydzi zróżnicowani podobnie jak to było w skali kraju, a także innych państwach. O upowszechniających się nacjonalistycznych poglądach marzyli o utworzeniu własnego państwa lub takiego państwa, gdzie mogliby spełniać rolę kierowniczą. Niektórzy uważali, że mogłaby to być Polska. Znaczna ilość będących pod wpływem syjonistów dążyła do utworzenia państwa Izrael w Palestynie. Przygotowywała zwolenników i młodzież do pracy i walki o Izrael oraz do wyjazdu, organizując wstępnie przykładowe kibuce (wspólne gospodarstwa rolne). Dlatego też władze polskie wprowadziły ograniczenia w zakupie przez Żydów ziemi (nie wydawano w sądach dokumentów zakupu). Natomiast popierano wyjazdy do Palestyny, gdzie wyjechało około 300 tysięcy Żydów z Polski. Sprzyjano też wyjazdom do innych państw Ameryki i Europy Zachodniej, gdzie kierowali się bogatsi Żydzi zorientowani kosmopolitycznie.

Inną grupę stanowili Żydzi o orientacji socjalistycznej, którą skupiała ich organizacja "Bund". Zmierzała ona do ustroju socjalistycznego zbieżnie z Polską Partią Socjalistyczną. Wielu Żydów w Polsce, szczególnie w części wschodniej Polski, Ukraina, Białoruś, Podlesie wyrosła w poglądach komunistycznych i orientowała się na Związek Radziecki. Niektórzy należeli do Partii Komunistycznej. Odegrali oni negatywną rolę w 1939 roku po wkroczeniu wojsk sowieckich na ziemie polskie. Odnotowano również w Ranizowie wypowiedzi odgrające z powoływaniem na "Sowietów" (np. "My wam pokażemy, będą gałęzie trzeszczeć"). Choć byli Żydzi patrioci Polski, ale w okolicy się nie uwidaczniali. Tendencje te uwidaczniały się w wypowiedziach na tle sytuacji krajowej i międzynarodowej. Na ogół obraz wypowiedzi był zamazany, choć widoczne były elementy nawiązujące do walki klasowej, narodowościowej i patriotycznej.

Omawiając pobyt nacji żydowskiej w Ranizowie nie sposób wspomnieć o tym, co też nieraz pojawia się we wszystkich społecznościach zamieszkujących razem, a więc o różnych sympatiach, antypatiach i przyjaźniach i wreszcie romansach, a także ich skutkach męsko-damskich.

Trzeba powiedzieć, że często panny Żydóweczki były ładne, a natura dążąca do odmienności sprawiała, że oczy tego czy owego młodzieńca spoczęły na obiekcie budzącym zainteresowanie. Problem do rozwiązania wtedy nie był łatwy ze względu na odmienną wyznania, obyczajów, itp., to też nie często dochodziło do zbliżeń, a jeszcze rzadziej do skutków tych zbliżeń.

Wtedy jednak gdy tak się stało, ludzie mówili coś - nieco na ten temat, usmiechali się, a później sprawa ucichła. Gdy dziecko urodziło się Żydówce, było małym Żydziątkiem, nieco odmiennym, często blondynem, gdy było odwrotnie, rodził się mały Polak, chrześcijanin, czasami nieco inny od krewniaków. Na tym się kończyło. Starsi Żydzi mówili - nic się nie stało, dziecko zawsze ma matkę, co było zgodne z ich prawem - talmudem, obowiązującym do dziś, które ustala, że żydostwo dziedziczy się po matce Żydówce (bo kto jest ojcem, to nigdy tak naprawdę nie wiadomo).

W okresie międzywojennym nie pamiętam przypadków przechrzczeń (przejścia na wiarę katolicką), które w wieku XIX zdarzały się dość licznie, szczególnie w środowiskach wiejskich, gdzie było sporo Żydów - rolników mieszkających w rozproszeniu, opowszechnienie się chasydyzmu i syjonizmu ograniczył te wydarzenia.

Nad nawracaniem Żydów na wiarę katolicką pracował dawniej Kościół, szczególnie zakony. Byli zobowiązani do tego posesjonaci - hrabiowie, dziedzice itp. Przygotowywali oni upatrzone osoby, opiekunowie wianowali nawróconą osobę. Dziś ta forma misji zanikła (jest stosowana na zewnątrz - w dalekich krajach). U nas pozostało sprawą indywidualną. Dla nawróconej na katolicyzm osoby szukano w środowisku współmałżonka, nie mógł to być przechrzta. Chodziło o złagodzenie wejścia w nową wiarę i obyczaje katolickie.

W naszej okolicy za te sprawy odpowiedzialny był tzw. kolator - opiekun kościoła (parafii) i jego rodzina. Był nim hrabia Tyszkiewicz z Weryni (dziadek czy ojciec hrabiego Jerzego zmarłego na wywózce w łagrach sowieckich).

Poza obowiązkiem kolatorskim miał też obowiązki wobec miłej przyjaciółki - Żydóweczki, zamieszkującej w posesji u wlotu ul. Wolskiej (dawniej Ranischau), (zresztą niegdyś już Kazimierz Wielki odwiedzał nasze okolice, łowiąc różnego zwierza...).

Nic więc dziwnego, że w naszej okolicy jest też sporo rodzin z większą lub mniejszą domieszką temperamentu nacji, która odeszła.

Julian Wićcek

Stanisław Żarkowski - muzyk ludowy z Korczowisk

- Skąd u Pana wzięta się pasja muzykowania?

- Należy zacząć od tego, że dawniej nie było takich zespołów i kapel, jak to jest obecnie. Jak pamiętam, były tylko "muzykujące rodziny". W Korczowiskach byli to Kołodziej, mieszkali pod lasem. Ich było trzech braci, czwartego do składu dobrali sobie. Inni, których pamiętam to: Krasonie z Kamienia, Maruty z Wilczej Woli - ci to byli z pradziada muzykujący, Jodłowscy z Trzebosi, Chorzępy z Górna. Najczęściej byli to samoucy. Z czasem dochodzili "nutowcy", najczęściej wyuczeni w orkiestrach wojskowych i kolejowych. Zawsze był najstarszy, który dobierał do siebie młodszych z rodzeństwa lub rodziny. Skład takiej tradycyjnej kapeli rodzinnej to: pierwsze skrzypce, drugie skrzypce (sekund), basy, klarnet.

Nasza muzykująca rodzina Żarkowskich zawiązała się od najstarszego brata - Józefa. On w domu zaczął grać na klarnecie.

Potem poszedł do wojska w 1918 roku i trafił do orkiestry, w której już jako nadterminowy żołnierz wyszedł w 1924 roku. Po powrocie do domu od niego uczyłem się podstaw: palcówki i nut. Gdy grywał na weselach i innych imprezach, zabierał mnie ze sobą. Miał trzech synów. Oni wszyscy uczyli się muzykowania przy ojcu. Gdy dorosli i poszli do wojska, trafili do orkiestry wojskowej. Po ich powrocie zawiązała się właśnie nasza "muzykująca rodzina". Istniała od 1924 roku do początku lat 60-tych.

- Jakie były początki kapeli ludowej znanej współczesnym mieszkańcom gminy Raniżów?

- W roku 1975, gdy naczelnikiem gminy był Marian Kordeła, organizowane były Gminne Dożynki. Wówczas byłem sołtysem i miałem pojechać z wieńcem do Raniżowa. Uroczystości dożynkowe odbywały się na placu obok obecnego Przedszkola. Do tego wieńca zorganizowałem oprawę muzyczną (dwie harmonie i skrzypce) oraz wyuczyłem dziewczęta odpowiednich piosenek dożynkowych. Bardzo się to spodobało władzom oraz zgromadzonemu mieszkańcom. Po tym naczelnik Kordela zakupił w Rzeszowie kontrabas i akordeon, przywiózł je do mnie już w nocy i powiedział: "Montuj kapelę". Pierwszy skład tej kapeli tworzyli: ja, mój brat, mój syn, Edward Stępień z Korczowisk (grał na basach) oraz Weronika Szajc jako solistka. Po paru latach zmarł brat, syn poszedł do wojska. Dobierałem wówczas inne osoby do składu. Działaliśmy wówczas pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury w Raniżowie. W 1993 roku po raz ostatni zagrałem z kapelą na Gminnych Dożynkach w Posuchach.

- Czym zajmuje się Pan obecnie?

- Jestem emerytem, mam już 83 lata i zdrowie nie najlepsze. Żona zmarła 3 lata temu. Od tamtego czasu wszystko ode mnie odeszło. Zostałem sam, jak ten bociek, który zostaje na zimę w Polsce.

- Kończąc życząc dużo zdrowia na następne lata i dziękując za rozmowę.

*Rozmawiał Stanisław Samojedny
Direktor GOKSiR w Raniżowie*

Puszka nie jest śmieciem

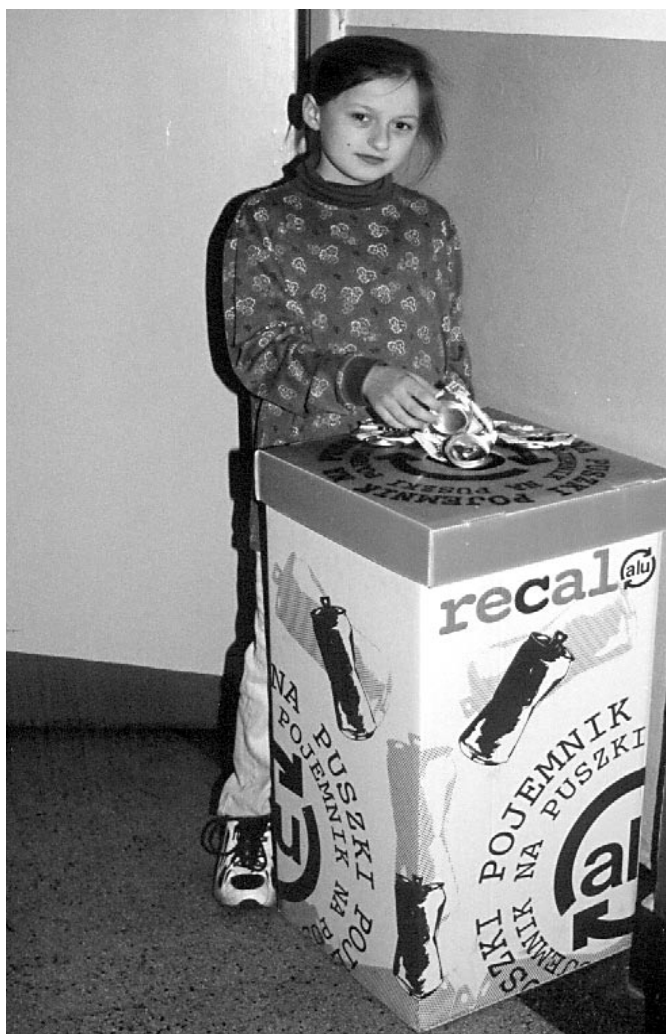
Fundacja na rzecz Odzysku Aluminiowych Puszek po Napojach RECAL istnieje od 28 lipca 1995 r. Zgodnie z nazwą jej podstawowym celem jest wspieranie i popularyzowanie odzysku oraz ponownego wykorzystywania (recyklingu) tych cennych, aluminiowych opakowań.

Hasło fundacji to: **Puszka nie jest śmieciem**. Swoje cele RECAL realizuje na wielu płaszczyznach, osiągając w szybkim czasie spektakularny sukces. Dość wspomnieć, iż - mimo stosunkowo niedawnego pojawienia się aluminiowych puszek na polskim rynku - już dziś skala ich recyklingu jest w Polsce wyższa od tej jaką osiągają Francja, Hiszpania, Portugalia czy Irlandia, a porównywalna z Wielką Brytanią, Włochami i Grecją.

Dyrektorzy szkół z terenu gminy Raniżów zainteresowanych programem zbierania puszek aluminiowych otrzymali specjalne materiały, pomagające im w organizacji zajęć na temat recyklingu. Do uczniów trafiły zaś barwne i przejrzyste plansze, poświęcone aluminium i recyklingowi. Szkoły otrzymały ponadto estetyczne pojemniki.

W Szkole Podstawowej w Raniżowie środki otrzymane ze sprzedaży aluminiowych puszek trafią na konto Rady Rodziców i zostaną w przyszłości wykorzystane m. in. na dofinansowanie wycieczek dla uczniów.

(inf. wł.)

Monika - uczennica klasy IV b z SP Raniżów wrzuca zgniecione puszki do specjalnego kosza.

Mówiąc o aluminium pamiętać należy, iż:

- Produkcja aluminium z boksytu wiąże się z wieloma zagrożeniami dla środowiska: jest energochłonna (produkcja 1 kg tego metalu wymaga ok. 20 kWh energii elektrycznej, czyli 20 razy tyle, co wyprodukowanie 1 kg chleba) i prowadzi do skażenia gleby, wody i powietrza, głównie związkami fluoru.

Tymczasem:

- Aluminiowe puszki w całości nadają się do ponownego przetworzenia i nie muszą trafiać na wysypiska śmieci.
- Odzysk aluminium z puszek prowadzić można w nieskończoność, nie powodując utraty jakości metalu.
- Recykling puszek aluminiowych, w stosunku do produkcji aluminium z boksytu, powoduje zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza aż o 95 proc., a zanieczyszczeń wody o 97 proc. Wymaga też o 95 proc. mniej energii elektrycznej. Oszczędza się w ten sposób również naturalne złoża rud - recykling 1 tony złomu aluminiowego pozwala oszczędzić 4 tony boksytu.
- Produkcja aluminium z puszek jest o 60 proc. tańsza od uzyskiwania go z rudy.
- Wartość 1 tony puszek aluminiowych to około 1000 USD. W samej Polsce w 2000 roku wartość sprzedanych puszek aluminiowych przekroczyła 120 mln zł. Za kilogram puszek (67 puszek 0,33 l lub 53 puszki 0,5 l) można w skupie otrzymać ok. 2-3 zł.

TRUDNY SPIS

Spośród 112 zgłoszeń osób chętnych do wykonania spisu, Gminny Komisarz Spisowy w Raniżowie zaprosił na szkolenie dla rachmistrzów 37 osób. Odbyło się ono w dniach od 11 do 17 kwietnia br. Po pierwszym i drugim dniu zrezygnowało 10, w ich miejsce zaproszono nowe osoby. Ze wszystkich kandydatów, którzy rozpoczęli szkolenie dla rachmistrzów, do końca dotrwało 27. Wielu z tych, co zrezygnowało, ma już inne zajęcie lub nie chce się podjąć ciężkiej pracy przy Powszechnym Spisie Ludności. Kilkoro stwierdziło, że ta praca im się nie opłaca. Brakujących rachmistrzów Gminny Komisarz Spisowy w Raniżowie powoła spośród pracowników Urzędu Gminy doświadczonych w pracach spisowych.

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań oraz powszechny spis rolny zostaną przeprowadzone na terenie całego kraju w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 r., wg stanu w dniu 20 maja 2002 r. o godz. 24⁰⁰. Poprzedzony zostanie obchodem przedspisowym od dnia 9 maja br. Narodowemu spisowi powszechnemu ludności i mieszkań towarzyszyć będą dwa dodatkowe badania dotyczące migracji długookresowych i dzietności kobiet.

W gminie Raniżów spisami zostaną objęte:

w ramach narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań:

- 1) osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach, obiektach i pomieszczeniach, o których mowa w pkt. 2,
- 2) mieszkania i budynki, w których znajdują się mieszkania i inne zamieszkałe pomieszczenia nie będące mieszkaniami,
- 3) osoby nie mające miejsca zamieszkania, w ramach powszechnego spisu rolnego:
- 4) indywidualne gospodarstwa rolne,
- 5) działki rolne,
- 6) osoby fizyczne będące właścicielami zwierząt gospodarskich, nie posiadające użytków rolnych lub posiadające użytki rolne o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha.

Badaniem migracji długookresowych zostaną objęte wszystkie osoby, które w latach 1989-2002 przebywały poza obecnym miejscem zamieszkania (w innej miejscowości w kraju lub za granicą) przez co najmniej 12 miesięcy.

Badaniem dzietności kobiet zostaną objęte kobiety w wieku 16 lat i więcej w wylosowanych obwodach spisowych i w wylosowanych z tych obwodów mieszkaniach. Udział w badaniu dzietności kobiet jest dobrowolny.

Wszystkie zbierane i gromadzone w spisach dane osobowe i dane indywidualne są poufne i podlegają szczególnej ochronie, są objęte tajemnicą statystyczną. Dane uzyskane w spisach mogą być wykorzystane wyłącznie do opracowań, zestawień i analiz statystycznych oraz do tworzenia przez służby statystyki publicznej operatu do badań statystycznych prowa-

Sporządzenie spisu wiązać się będzie z prawidłowym wypełnieniem wielu formularzy. Na zdjęciu: kandydat na rachmistrza na szkoleniu dokładnie analizuje instrukcje i formularze.

dzonych przez te służby. **Udostępnianie lub wykorzystywanie danych uzyskanych w spisach dla innych niż podane celów jest zabronione, pod rygorem odpowiedzialności karnej.**

Przepisy ustaw stanowią, że udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w formularzach spisowych A (spis ludności i mieszkań), M (migracje długookresowe), R1 (indywidualne gospodarstwa rolne), R2 (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich) jest obowiązkowe.

Osoby objęte spisami, w tym użytkownicy indywidualnych gospodarstw i działek rolnych oraz właściciele zwierząt gospodarskich, obowiązani są do udzielania rachmistrzom spisowym ścisłych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi na pytania zawarte w formularzach spisowych. Do udzielania odpowiedzi o osobach małoletnich oraz o osobach nieobecnych obowiązane są osoby pełnoletnie wspólnie z nimi zamieszkałe.

Informacji o budynkach stanowiących własność osób fizycznych udzielają właściciele, użytkownicy lub administratorzy tych budynków.

Czynności spisywania dokonują rachmistrze spisowi powołani przez dyrektora urzędu statystycznego, na wniosek gminnego komisarza spisowego, spośród osób pełnoletnich, posiadających co najmniej średnie wykształcenie oraz godnych zaufania.

W przypadku, gdy osoba spisywana wyrazi chęć wypełnienia formularzy spisowych we własnym zakresie, rachmistrz pozostawi formularze i instrukcję do samospisu w trakcie obchodu przedspisowego i zgłosi się w uzgodnionym terminie po ich odbiór; przy odbiorze sprawdzi kompletność i poprawność wypełnionych formularzy i w razie potrzeby dokona odpowiednich uzupełnień i poprawek, a przy całkowicie nieprawidłowym wypełnieniu, uniemożliwiającym wniesienie czytelnym poprawek - sam dokona spisów na nowych egzemplarzach formularzy.

KONKURS

Zarząd Gminy Ranizów
Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Ranizowie,
Terenowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Kolbuszowej
pod patronatem Wójta Gminy Ranizów

OGŁASZAJĄ KONKURS PN.

OBEJŚCIE ŁADNE, ZDROWE I KOLOROWE

dla gospodarstw domowych znajdujących się w gminie Ranizów.

Warunkiem przystąpienia do konkursu jest zapoznanie się z regulaminem oraz wypełnienie karty zgłoszenia, znajdujących się w "Wieściach Ranizowskich" nr 61 lub w Urzędzie Gminy, p. nr 12 lub 20.

Kartę zgłoszenia należy złożyć w Urzędzie Gminy w terminie do 30 kwietnia 2002 r.

Dla laureatów i uczestników konkursu przewidziane są atrakcyjne nagrody rzeczowe.

Regulamin konkursu

I. Organizatorzy

Zarząd Gminy Ranizów, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Ranizowie, Terenowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Kolbuszowej.

II. Cel i przedmiot konkursu

Celem konkursu jest uaktywnienie działań mieszkańców gminy Ranizów na rzecz poprawy estetyki, funkcjonalności obejść przydomowych i bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach.

Przedmiotem konkursu są następujące zagadnienia:

1. Funkcjonalne zagospodarowanie zagrody przez oddzielenie części gospodarczo-użytkowej od części mieszkalno-wypoczynkowej.
2. Prawidłowe gromadzenie i oczyszczanie ścieków.
3. Sposób zagospodarowania powstałych w gospodarstwie odpadów.
4. Poprawa estetyki zagrody.

III. Uczestnicy konkursu

1. W konkursie biorą udział funkcjonujące gospodarstwa domowe z miejscowości należących do gminy Ranizów.
2. Uczestnicy konkursu wyrażają zgodę na publikację zdjęć z ich obejść na łamach "Wieści Ranizowskich".

IV. Organizacja konkursu

Konkurs zostanie przeprowadzony od maja do sierpnia 2002 r.

Konkurs zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

I etap - w miejscowości,

II etap - w gminie.

Uczestnikami II etapu są laureaci etapu pierwszego.

V. Sposób oceny

Organizatorzy konkursu powołają komisję składającą się z przedstawicieli organów wymienionych w pkt. I. W ramach konkursu komisja dokona dwukrotnej oceny - punktacji każdego gospodarstwa w okresie wiosennym i w okresie późnoletnim, a następnie na podstawie zdobytej ilości punktów wytypuje laureatów.

Kryteria oceny - punktacja

1. Funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie posesji
  - a) estetyka otoczenia obejścia (ogrodzenie, trawnik, rabaty kwiatowe, drzewa i krzewy ozdobne itp.) 0-10
  - b) organizacja kąpka wypoczynkowego 0-3
  - c) oddzielenie części mieszkalno-wypoczynkowej od gospodarczo-użytkowej 0-5
2. Gospodarka wodno-ściekowa
  - a) kanalizacja zbiorcza, przyzagrodowa oczyszczalnia ścieków, lub 0-5
  - b) szambo przydomowe (rodzaj, lokalizacja, sposób utylizacji ścieków) 0-5
3. Sposób gromadzenia i zagospodarowania odpadów 0-5
4. Ogólny wygląd i stan porządkowy obejścia 0-10

VI. Nagrody

1. Po zakończeniu konkursu komisja ustali wyniki i sporządzi protokół.
2. Dla laureatów zostaną przyznane atrakcyjne nagrody rzeczowe, a dla wszystkich uczestników nagrody pocieszenia ufundowane przez Wójta Gminy.
3. Wyniki końcowe zostaną opublikowane na łamach "Wieści Ranizowskich".

Znane i nieznane rośliny na balkony i tarasy

Ambicją każdej pani domu jest, aby jej balkon czy taras tonął w kwiatkach i był najpiękniejszy. W związku z tym każdej wiosny trwa poszukiwanie nowości i są czynione próby ciągle to nowych aranżacji, co roku pojawiają się nowe rośliny poszerzające asortyment balkonowych i tarasowych kompozycji.

Dobierając rośliny na balkony i tarasy, trzeba uwzględnić warunki, jakie tam panują: czy to jest wystawa południowa, pełna słońca, czy może jest tam półcień lub nawet cień. Ponadto analizujemy jeszcze inne możliwości, a więc:

- ile czasu możemy poświęcić pielęgnacji roślin,
- czy są to rośliny bardzo wymagające w stosunku do wody i składników pokarmowych,
- na ile możemy sobie pozwolić mając na uwadze nasze finanse (często skromne),
- kierujemy się również trochę balkonową modą.

W 2002 r. na balkonowych skrzynkach będą "mixty", czyli kompozycje mieszane. W takich kompozycjach zestawia się ze sobą różne barwy, sadząc kwiaty tego samego gatunku w różnych odmianach lub też różne gatunki w wielu kontrastowych barwach. Hodowcy pracują nad nowymi gatunkami i odmianami, poszerzając co roku ich listę. Ale wśród nowości pojawiają się również rośliny dawne, już zapomniane, są to kwiaty naszych babć, np. **niecierpki**.

Warto wypróbować jak w balkonowych skrzynkach prezentują się **jasnoty prostolistne**. Jasnoty mogą pozostać w pojemnikach przez 2-3 lata, lubią miejsca zacienione lub krótko nasłonecznione w ciągu dnia i wilgotne podłoże. Jasnota plamista "White Nany" jest niską, płożącą się byliną o silnie zwartym pokroju. Jej prawie białe liście ładnie kontrastują z kwiatami o żywych barwach. Podobną, o luźniejszym pokroju jest jasnota gajowiec, odmiana prostolistna. Jej zwisające pędy osiągają długość 50-70 cm, a barwa liści jest szarozielona. Jasnoty łatwo się rozmnażają przez sadzonki lub rozłogi.

Do łask wracają także **oleandry**, niegdyś bardzo popularne w naszych domach. Oleandry potrzebują dużo słońca, ciepła, żyznego i wilgotnego podłoża. Znoszą nawet przeciagi, kwitną od czerwca do września. Oczywiście na okres zimy należy je przenieść do jasnego i chłodnego pomieszczenia.

Gatunkiem znowu modnym jest **fuksja**. Jest ona rośliną wszechstronną, można ją uprawiać na rabatach i w pojemnikach jako formy krzaczaste, pienne i o pędach zwisłych. Dla fuksji dobre jest miejsce półcieniste i wysoka wilgotność powietrza. Latem należy je regularnie i dość obficie podlewać. Pamiętajcie należy również o dokarmianiu roślin, zwłaszcza w okresie od kwietnia do sierpnia. Aby fuksja obficie zakwitła latem, zimą należy ją przechowywać w temp. 6-10°C. Na balkony i tarasy wielkimi krokami wkraczają byliny, zwłaszcza te o ozdobnych liściach, np. fuksje. Do uprawy doniczkowej nadają się zwłaszcza odmiany Hosta fortunei.

Do skrzynek, na północnych lub wschodnich balkonach, możemy oprócz bluszczy, niecierpków i fuksji posadzić jaskrawo kwitnące odmiany "Semperflorens" o małych kwiatkach i "Pendula" o zwisających się pędach.

Begonie wymagają dobrej ziemi i umiarkowanego podlewania. Coraz częściej pojawiają się **dalie**, których w ostatnim światowym spisie odnotowano ok. 20 tys. odmian. Dalie są roślinami mało wymagającymi, do skrzynek nadają się odmiany karłowe, idealne na stanowiska słoneczne i półcieniste. Należy zapewnić im odpowiednio dużo podłoża i regularne nawożenie, a odwdzięczą się nam ładnym, zwartym pokrojem i pięknymi kwiatami.

Omawiając balkonowe aranżacje trudno nie wspomnieć o **pelargoniach** uwielbiających kąpiel w słońcu. W tym sezonie modne są nie tylko pelargonie bluszczolistne, ale również pelargonie rabatowe o barwnych liściach, także te pachnące. Pelar-

gie świetnie komponują się z innymi kwiatami, wymagają dobrego, próchnicznego podłoża oraz częstego zasilania nawozem z dużą zawartością potasu.

W tym sezonie, w balkonowych kompozycjach należy uwzględnić również znane nam **werbeny**, **uczepy**, **bakopy**, no i oczywiście **surfinie**, które choć wymagają intensywnego podlewania i nawożenia nawozem zawierającym dużo żelaza, zawojuwały niejedną polską balkon.

Oczywiście, wymienione rośliny, to tylko część z tych, które możemy posadzić, odpowiednio je komponując, do balkonowych i tarasowych pojemników. Tworząc aranżacje roślinne pamiętajmy o zasadzie umiaru, bo jak mawiała Izabela Czartoryska, która była znawcą tego przedmiotu - "nadmiar męczy oczy, psuje gust i obraża naturę".

Anna Rydzik
WODR Boguchwała

ZARZĄD GMINY RANIŻÓW

działając na podstawie uchwały Nr 87/02 z dnia 24.IV.2002r.

ogłasza konkursy na stanowiska dyrektorów:

1. Gimnazjum w Ranizowie,
2. Gimnazjum w Woli Ranizowskiej,
3. Szkoła Podstawowa w Ranizowie,
4. Szkoła Podstawowa w Zielonce,
5. Szkoła Podstawowa w Posuchach,
6. Szkoła Podstawowa w Korczowiskach,
7. Zespołu Placówek Oświatowych w Mazurach,
8. Przedszkola Publicznego w Ranizowie,
9. Przedszkola Publicznego w Woli Ranizowskiej.

I . Warunki konkursu :

Kandydatami przystępującymi do konkursu mogą być nauczyciele mianowani, dyplomowani lub nauczyciele akademicy, spełniający wymogi określone Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15.02.1999r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać osoby zajmujące stanowiska dyrektorów oraz inne stanowiska kierownicze w przedszkolach oraz poszczególnych typach szkół i placówek (Dz.U. Nr 14, poz. 26 z późniejszymi zmianami).

Oferty kandydatów powinny zawierać:

1. Uzasadnienie przystąpienia do konkursu wraz z własną koncepcją pracy na stanowisku dyrektora,
2. Wypełniony kwestionariusz osobowy,
3. Dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe wymagane na stanowisku dyrektora,
4. Aktualna ocenę pracy,
5. Aktualne świadectwo lekarskie, potwierdzające warunki zdrowotne, niezbędne do zajmowania stanowiska kierowniczego w szkole podstawowej, gimnazjum, zespole placówek oświatowych, przedszkolu,
6. Potwierdzenie stażu pracy.

Kandydaci proszeni są o składanie ofert w zamkniętych kopertach z dopiskiem "**Konkurs na stanowisko dyrektora**" pod adresem: 36 - 130 Ranizów Urząd Gminy w Ranizowie, pokój nr 10, tel 2285034 wew. 30 w terminie do 24.05.2002 r.

Konkurs przeprowadzi Komisja Konkursowa powołana przez Zarząd Gminy.

O terminie i miejscu konkursu kandydaci zostaną powiadomieni pisemnie.

Kwotowanie produkcji mleka

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o regulacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. Nr 129, poz. 1446 z 12 listopada 2001 r.) produkcja i wprowadzanie do obrotu surowego mleka krowiego będą podlegały kwotowaniu.

Wdrożenie tego systemu jest najważniejszym zadaniem przygotowującym Agencję Rynku Rolnego oraz podmioty skupujące do skutecznego administrowania kwotami mlecznymi po wejściu Polski do Unii Europejskiej oraz efektywnego zarządzania i wykorzystania wsparcia finansowego kierowanego w przyszłości do polskiego sektora mleczarskiego.

Dla producenta mleka kwoty mleczne oznaczają przydzielony przez Agencję Rynku Rolnego, wyrażony w litrach, indywidualny limit ilości mleka o referencyjnej zawartości tłuszczu, który może zostać wprowadzony przez niego do obrotu rynkowego w roku kwotowym, tj. od 1 kwietnia roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Wyróżnia się:

- indywidualną kwotę mleczną dla dostawcy hurtowego,
- indywidualną kwotę mleczną dla dostawcy bezpośredniego.

Indywidualne kwoty mleczne nie dotyczą mleka zużywanego na własne potrzeby w gospodarstwie rolnym, w tym na cele żywienia zwierząt.

Producenci, którzy dostarczają mleko w roku referencyjnym tylko do podmiotów skupujących (np. do spółdzielni mleczarskich), powinni wystąpić o przyznanie indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy hurtowego.

Producenci, którzy wprowadzają przetwory mleczne w roku referencyjnym bezpośrednio do obrotu rynkowego, z pominięciem podmiotów skupujących, powinni ubiegać się o przyznanie indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy bezpośredniego.

W przypadku, gdy producent mleka w roku referencyjnym zarówno dostarcza mleko do podmiotów skupujących, jak i wprowadza przetwory mleczne bezpośrednio do obrotu rynkowego, powinien on ubiegać się o przyznanie indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy hurtowego i indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy bezpośredniego.

Pierwszym rokiem kwotowym w Polsce będzie okres od 1 kwietnia 2004 r. do 31 marca 2005 r.

Indywidualna kwota mleczna zostanie przydzielona przez Dyrektora Oddziału Terenowego ARR na podstawie ilości mleka i zawartego w nim tłuszczu, wprowadzonych przez producenta do obrotu rynkowego w roku referencyjnym, tj. od 1 kwietnia 2002 r. do 31 marca 2003 r.

Oznacza to, że dostawca hurtowy otrzyma indywidualną kwotę mleczną proporcjonalną do ilości mleka wprowadzonego do obrotu rynkowego w roku referencyjnym i do średniej ważonej zawartości tłuszczu w tym mleku, a dostawca bezpośredni proporcjonalną do ilości mleka wykorzystanego do produkcji przetworów mlecznych wprowadzonych do obrotu w roku referencyjnym lub do ilości krów mlecznych w posiadaniu gospodarstwie.

Od 1 kwietnia 2004 r. producent mleka nie posiadający indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy hurtowego lub indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy bezpośredniego nie będzie mógł wprowadzać mleka i przetworów mlecznych do obrotu rynkowego. Oznacza to, że od 1 kwietnia 2004 r. mleko i przetwory mleczne wyprodukowane w gospodarstwie, które nie będzie miało przydzielonej kwoty mlecznej, nie będą mogły być sprzedane np. do mleczarni, pośrednika skupującego mleko, na bazarze itd.

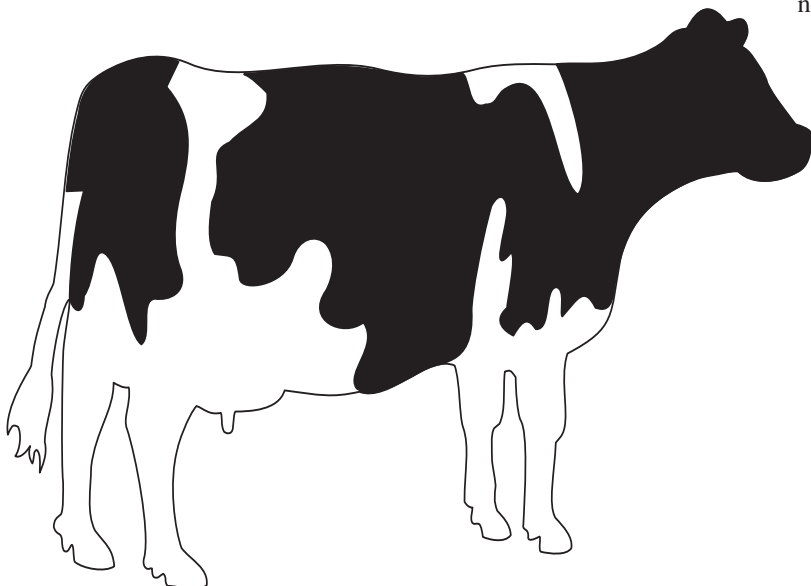
Po uzyskaniu indywidualnej kwoty mlecznej przyznanej na podstawie roku referencyjnego istnieje możliwość jej zwiększenia poprzez:

- otrzymanie dodatkowego limitu z krajowej rezerwy krajowej kwoty mlecznej przydzielanego rolnikom rozwijającym produkcję mleka przez Dyrektora Oddziału Terenowego ARR właściwego ze względu na położenia gospodarstwa, w którym prowadzona jest produkcja mleka,
- umowę nabycia indywidualnej kwoty mlecznej lub jej części od właściciela indywidualnej kwoty mlecznej, którego gospodarstwo prowadzące produkcję mleka położone jest na terenie działania tego samego Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego,
- umowę dzierżawy indywidualnej kwoty mlecznej lub jej części zawartą nie później niż do 31 stycznia danego roku kwotowego z właścicielem indywidualnej kwoty mlecznej dostarczającym mleko do tego samego podmiotu skupującego, co osoba dzierżawiąca.

Pisemne umowy nabycia i dzierżawy aby były ważne, muszą zostać zarejestrowane w Oddziale Terenowym ARR, na którego obszarze działania obaj producenci prowadzą produkcję mleka.

Rolnicy, którzy będą chcieli rozpocząć produkcję mleka po zakończeniu roku referencyjnego, mogą ubiegać się o przyznanie indywidualnej kwoty mlecznej z krajowej rezerwy krajowej kwoty mlecznej lub wejść w jej posiadanie w drodze umowy nabycia bądź umowy dzierżawy od innego właściciela indywidualnej kwoty mlecznej.

Dostawcy hurtowi lub bezpośredni będą zobowiązani do wniesienia opłaty specjalnej za każdy wprowadzony do obrotu litr mleka ponad przyznaną im indywidualną kwotę mleczną. Opłata ta

będzie pobierana wyłącznie w przypadku przekroczenia krajowej kwoty mlecznej.

Czynności niezbędne do uzyskania indywidualnej kwoty mlecznej.

Dostawca hurtowy.

1. W celu uzyskania indywidualnej kwoty mlecznej dostawca hurtowy zobowiązany jest do:
  - a) gromadzenia dokumentów potwierdzających ilość mleka wraz ze średnią ważoną zawartością tłuszczu skupioną przez podmiot/podmioty skupujące od dostawcy w roku referencyjnym, tj.:
    - wystawiane co miesiąc faktury Vat, Vat RR lub rachunki uproszczone,
    - miesięczne listy wypłat za mleko (tzw. paski).
  - b) złożenia do 31 października 2003 r. poprawnie wypełnionego formularza wniosku o nadanie indywidualnej kwoty mlecznej do Dyrektora OT ARR, na którego obszarze działania znajduje się gospodarstwo rolne prowadzące produkcję mleka.
2. Jeśli producent w roku referencyjnym dostarczał mleko do więcej niż jednego podmiotu skupującego prowadzącego działalność na terenie danego Oddziału Terenowego ARR, jest on zobowiązany do złożenia jednego wniosku, w którym określi ile mleka dostarczał do każdego podmiotu skupującego.
3. Jeśli producent mleka posiada dwa lub więcej gospodarstwa, w których jest prowadzona produkcja mleka w roku referencyjnym, położone na obszarze działania jednego Oddziału Terenowego ARR, jest on zobowiązany złożyć jeden wniosek o nadanie indywidualnej kwoty mlecznej z wyszczególnieniem adresów powyższych gospodarstw.
4. Jeśli producent mleka posiada dwa lub więcej gospodarstwa, w których jest prowadzona produkcja mleka, z których każde znajduje się na obszarze działania innego Oddziału Terenowego ARR, zobowiązany jest on złożyć odrębne wnioski do Dyrektorów OT ARR właściwych ze względu na położenie gospodarstw.

Do wniosków o których mowa w punktach 1-4, producent dołącza w formie załącznika potwierdzone przez podmiot/podmioty skupujące informacje o ilości mleka sprzedanego przez producenta do poszczególnych podmiotów w roku referencyjnym; wzór załącznika do wniosku będzie dostępny w OT ARR.

Tłuszcz w dostawach wyrażony w powyższych dokumentach wyłącznie w jednostkach tłuszczowych nie będzie uznany przez Dyrektora OT ARR jako wystarczająca podstawa do określenia wysokości indywidualnej kwoty mlecznej.

Uwaga!

Dostawca hurtowy powinien upewnić się, że podmiot skupujący rejestruje na jego nazwisko ilość mleka skupioną od dostawcy w roku referencyjnym wraz ze średnią ważoną zawartością tłuszczu.

Dostawca bezpośredni.

W celu uzyskania indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy bezpośredniego producent jest zobowiązany do:

- a) gromadzenia dokumentów potwierdzających ilość wprowadzonych do obrotu przetworów mlecznych wyprodukowanych w trakcie roku referencyjnego z mleka pochodzącego z posiadanego gospodarstwa w postaci faktur lub rachunków wystawionych przez dostawcę odbiorcom przetworów mlecznych,

- b) lub do wystawienia oświadczenia o ilości krów w posiadanym gospodarstwie w roku referencyjnym,
- c) złożenia do 31 października 2003 r. poprawnie wypełnionego formularza wniosku o nadanie indywidualnej kwoty mlecznej do Dyrektora OT ARR, na którego obszarze działania znajduje się produkcja mleka.

W roku referencyjnym dostawca bezpośredni jest zobowiązany do rejestrowania ilości mleka przeznaczonego na potrzeby własne gospodarstwa, w tym na cele żywienia zwierząt.

Do wniosku o nadanie indywidualnej kwoty mlecznej dostawca dołącza w formie załącznika dokumenty o których mowa w pkt a) lub b).

Uwaga!

Jeśli dostawca dołączy do wniosku wyłącznie oświadczenie o ilości krów w posiadanym gospodarstwie w roku referencyjnym, indywidualna kwota mleczna zostanie naliczona przy uwzględnieniu średniej wydajności mleka od krowy podanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok przydziału kwot.

Uwaga!

W związku z możliwością zmiany przepisów ustawowych, polegających na uwzględnieniu mleka surowego wprowadzonego bezpośrednio do obrotu w roku referencyjnym przy naliczaniu indywidualnej kwoty mlecznej, zaleca się dostawcom bezpośrednim dokumentowanie (faktury Vat, Vat RR, inne) ilości mleka surowego wprowadzonego do obrotu rynkowego.

Ponadto w celu sprawniejszego przyznawania indywidualnych kwot mlecznych zaleca się, by dostawcy bezpośredni dokonali wstępnej rejestracji we właściwym Oddziale Terenowym Agencji Rynku Rolnego poprzez złożenie w terminie uzgodnionym z OT ARR jednorazowego pisemnego zgłoszenia zawierającego potwierdzenie prowadzonej w roku referencyjnym działalności; formularz zgłoszenia będzie dostępny w siedzibach oddziałów terenowych ARR od 15 kwietnia 2002 r.

Przyznanie indywidualnej kwoty mlecznej.

Na podstawie złożonego przez producenta wniosku oraz załączonych dokumentów Dyrektor Oddziału Terenowego ARR, uwzględniając wysokość krajowej kwoty mlecznej dla dostawców hurtowych i bezpośrednich oraz przewidywany wzrost popytu na mleko i przetwory mleczne w Polsce, wydaje decyzję administracyjną o przydzieleniu indywidualnej kwoty mlecznej dla dostawcy hurtowego lub bezpośredniego do 31 stycznia 2004 r. Od tej decyzji przysługuje producentowi odwołanie do Prezesa ARR.

SKLEP
WOLA RANIŻOWSKA 30A
poleca:

- **zaprawy do zbóż,**
- **środki ochrony roślin**

TEL. 22 85 376

ROLNICZE PRZYPOMNIENIA

Okres miesiąca maja to przede wszystkim czas nasilonych prac pielęgnacyjnych, siewów i nasadzeń, a także czas ochrony przed szkodnikami i chorobami.

- ▶ od połowy maja może być wysiewana fasola szparagowa - na zasadzie: wysiana wschodzi, następną siejemy - taki sposób wysiewu zapewnia zbiory świeżych strąków od połowy lipca do pierwszych przymrozków;
- ▶ prowadzimy zasilanie pogłównie nawozami azotowymi oraz nawożenie dolistne nawozami typu: Florovit, Ekolist, Movit, Basfolior;
- ▶ zwalczamy nasilające występowanie chorób i szkodników;
- ▶ nadal najgroźniejszą chorobą ogórka jest mączniak rzekomy dyniowatych. Może występować równocześnie z kanciastą plamistością bakteryjną, dlatego zaleca się w pierwszym okresie łączne stosowanie środków miedziowych z Pencozebem lub Bravo. Przykład: Champion 50 WP (2,5-3 kg/ha) lub Miedzian 50 WP (2,5-3 kg/ha); do środków miedziowych można dodać Florovit 0,3% (3 ml na 1 l wody) - podwyższa skuteczność zabiegów;
- ▶ w uprawach truskawek trzeba pamiętać o wykonaniu 2-3 oprysków zapobiegających występowaniu szarej pleśni. Pierwszy zabieg na początku kwitnienia, kolejne co 7-10 dni preparatami: Euparen, Thiram Granuflo, Rovral, Pomer-sal Forte;
- ▶ na plantacjach zbóż, buraków, ziemniaków, roślin strączkowych obserwować występowanie chorób i szkodników. Zabiegi ochrony wykonywać należy w oparciu o sygnalizację Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin;

- ▶ na plantacjach zbóż jarych zaleca się zastosowanie II dawki nawożenia azotowego. Szczególnie ma to znaczenie na plantacji pszenicy jarej, ponieważ nawożenie w tym okresie wpływa korzystnie na zwiększenie masy ziarna oraz ilości białka;
- ▶ w okresie wegetacji plantacje ziemniaków mogą być porażone chorobami grzybowymi: alternariozą i zarazą ziemniaka. Duże szkody może spowodować stonka. Przy zwalczaniu stonki ważny jest dobór preparatu i termin stosowania zabiegu. Przy uprawie odmian wczesnych szczególnie trzeba zwrócić uwagę, aby stosować preparaty o niskiej toksyczności oraz krótkim okresie karencji. Środki powinny być dostosowane do stadium rozwojowego stonki (chrząszcze, larwy, jaja). Temperatura powietrza wpływa zarówno na rozwój szkodników, jak i na skuteczność działania insektycydów. Intensywny rozwój i żerowanie stonki występuje podczas wysokiej temperatury powietrza. Nie wszystkie preparaty mogą być w takiej temperaturze stosowane. Do środków, które są skuteczne w każdej temperaturze należą: Regent 200 SC, Bancol 50 WP, Actara 25 WG. Natomiast pyretroidy, między innymi: Decis 2,5 EC, Bullock 025 EC, Karate 025 EC i Fastac 10 EC muszą być stosowane poniżej 20°C. W celu zmniejszenia ryzyka uodpornienia się patogenów w ochronie chemicznej ziemniaka, należy stosować przemiennie preparaty o różnych substancjach czynnych;
- ▶ pamiętać, aby kury miały dostęp do świeżej wody, dbać o czystość karmideł, paszę zadawać w miejscach zacienionych.

Krystyna Kościółek

Chemiczne zwalczanie najważniejszych chorób i szkodników w sadach.

Faza rozwojowa drzew	Osobnik	Choroba lub szkodnik	Polecane preparaty	Uwagi uzupełniające
Okres bezlistny, nabrzmiewanie i pęknięcie pąków	jabłoń, grusza	zgorzeł kory, rak drzew owocowych	Benlate, Topsin, Befran, smarowanie ran Funabenem 03PA, Dendromal	Malować rany bezpośrednio po cięciu drzew
	jabłoń, grusza	kwiatkowiak, jabłkowiec	Owadofos, Zolone, Bancol, Trebon	Opryskiwać w dni słoneczne przy temp. co najmniej 12 st.C
	grusza	miodówka gruszoowa	Mitac, Insegar	Opryskiwać w 2-3 dni po odlepieniu przy temp. powyżej 12 st.C
	śliwa	torbiel śliwy	Sylit, Efuzin, Miedzian	Opryskiwać na krótko przed pękaniami pąków liściowych
	czereśnia, wiśnia, morela	rak bakteryjny	Miedzian, Champion, Cukarb	Opryskiwać w fazie nabrzmiewania pąków
brzośliwinia	ogódkowate i ściółki brzośliwin	Sylit, Efuzin, Miedzian, Thiram Gr., Kocidde	1-2 opryskiwania (opryskiwanie wykonać w czasie odwilży przy temp. powyżej 0 st.C) do nabrzmiewania pąków	
Okres przed kwitnieniem	jabłoń, grusza	parcz jabłoni, parcz gruszy	Miedzian, Chorus, Delan, Mythos, Sylit, Discus	Pierwszy oprysk wykonać Miedzianem, dalsze 2-3 w zależności od formy preparatów do początku kwitn., stosując je w rotacji
		zwojokowki liści i in. gąsienice zjadające liście	Basudin, Owadofos, Dimilin, Zolone, Normol, Trebon	Opryskiwać w okresie zielonego lub na początku różowego pąka
	jabłoń, śliwa, czereśnia, wiśnia	mszyce	Pinimar, Aztec, Mospilan	Opryskiwać na początku pojawiania się mszyc
	jabłoń, śliwa, czereśnia, wiśnia	przędziorki	Apollo, Nissorun, Cascade, Mitac, Torque	Pierwsze 2 środki stosować na pocz. wytykania się larw z jaj, następane w okresie różowego pąka na 2-3 dni przed pocz kwitnienia
	grusza	szpeckiele	Mitac, Torque	Opryskiwać przed kwitnieniem w temp. powyżej 15 st.C
		miodówki	Mitac, Dimilin, Rimax, Insegar	Opryskiwać tuż przed kwitnieniem
	śliwa, czereśnia, wiśnia	brunatna zgnilizna drzew pestkowych	Topsin, Baycor, Funch	Opryskiwać tuż przed kwitnieniem
śliwa	młotecznik śliwowy	Zolone, Owadofos, Promanal	Opryskiwać w okresie białego pąka	
Kwitnienie	jabłoń	mączniak jabłoni	Nimrod, Bayleton	Opryskiwać na początku kwitnienia, gdy wycinanie pędów nie jest możliwe. Skuteczne są też preparaty na parcza jak niżej.
	jabłoń, grusza	parcz jabłoni, parcz gruszy	Mythos, Chorus, Delan, Zato, Discus	Opryskiwać tylko w okresie występowania zakaszków preparatami o działaniu interwencyjnym
		zaraza ogniowa	Miedzian, Hortycyna	Opryskiwać w sadach zagrożonych na początku i w pełni kwitn.
	czereśnia	rak bakteryjny	Miedzian, Champion, Kocidde	Opryskiwać wrażliwe odmiany w czasie opadów

KALENDARZ BIODYNAMICZNY

MAJ

Dni owocowe: 1.V., 2.V., 10.V. od 16⁰⁰, 11.V., 12.V. do 14⁰⁰, 19.V., 20.V. do 15⁰⁰, 28.V. od 9⁰⁰, 29.V., 30.V. do 10⁰⁰.

Dni korzeniowe: 3.V., 4.V., 5.V. do 8⁰⁰, 12.V. od 15⁰⁰, 13.V. do 20⁰⁰, 21.V. od 16⁰⁰, 22.V., 24.V. od 5⁰⁰ do 17⁰⁰, 30.V. od 11⁰⁰, 31.V.

Dni liściowe: 8.V., 9.V., 10.V. do 15⁰⁰, 17.V. od 14⁰⁰, 18.V., 26.V. do 10⁰⁰ i od 17⁰⁰, 27.V. do 9⁰⁰ i od 13⁰⁰.

Dni kwiatowe: 5.V. od 9⁰⁰, 6.V., 7.V., 15.V. od 16⁰⁰, 16.V., 17.V. do 13⁰⁰, 24.V. od 18⁰⁰, 25.V.

Dni niekorzystne: 14.V., 15.V. do 16⁰⁰, 21.V. do 16⁰⁰, 23.V.

Czas sadzenia: 16.V. do 28.V.

Skłonność do wichur: 5.V., 21.V., 24.V., 29.V.

Skłonność do burz: 17.V., 19.V.

Skłonność do gradobicia: 29.V.

Czas krytyczny w komunikacji: 19.V.

*Na podst. "Dni siewu" M. Thun
opr. K. Kościółek*

***   ***   ***   ***   ***   ***   ***

Statystyka demograficzna:

W I kwartale 2002 r. (styczeń, luty, marzec) było:

▶ 29 urodzeń

w tym:

▷ chłopców 15,

▷ dziewczynek 14,

▶ 23 zgony

w tym:

▷ mężczyzn 10,

▷ kobiet 13,

▶ 2 śluby w tym 2 małżonków pochodzi spoza terenu gminy.

***   ***   ***   ***   ***   ***   ***

Genowefa Czutył

Kryterium dochodowe do pomocy społecznej

Zgodnie z art. 4 ustawy o pomocy społecznej prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód (netto) na osobę w rodzinie nie przekracza:

- 1) na osobę samotnie gospodarującą - 447 zł.
- 2) na pierwszą osobę w rodzinie - 406 zł.
- 3) na drugą i dalsze osoby w rodzinie powyżej 15 lat - 285 zł.
- 4) na każdą osobę w rodzinie poniżej 15 lat - 204 zł.

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w art. 3 pkt. 2-11:

- 1) ubóstwo,
- 2) sieroctwo,
- 3) bezdomność,
- 4) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 5) bezrobocie,
- 6) niepełnosprawność,
- 7) długotrwała choroba,
- 8) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinie niepełnej lub wielodzietnej,
- 9) alkoholizm,
- 10) narkomania,
- 11) trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego,
- 12) klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- 13) zdarzenie losowe.

*Anna Nieduży
GOPS Ranizów*

SZKÓŁKA DRZEW I KRZEWÓW OZDOBNYCH W RANIZOWIE p o l e c a

- drzewa i krzewy liściaste i iglaste w pojemnikach i z gruntu
- pnącza
- formy pienne szczepione
- azalie, rododendrony, wrzosy
- magnolie
- jodły i świerki.

W poszczególnych gatunkach duża gama odmian.

SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA.

Adres szkółki: Ranizów 23
tel. (0-17) 2285294, 2285040.

Z a p r a s z a m y

Taniec w kinie

W 2001 roku w kinie "Kujawiak" w Ranizowie staraniem Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji został przeprowadzony mini remont. W salę kinową wkomponowano scenę z małym zapleczem, dzięki czemu Ranizów wzbogacił się o salę widowiskową liczącą 80 miejsc. Odbywają się tam teraz nie tylko seanse kinowe, ale również różnego rodzaju zebrania, spotkania, konkursy recytatorskie, wystawy prac plastycznych, oraz zajęcia taneczne.

W roku szkolnym 2001/2002 został tam właśnie przeprowadzony kurs tańca towarzyskiego I stopnia dla uczniów Gimnazjum w Ranizowie, na który uczęszczało 28 osób oraz dla klas IV-VI ze Szkoły Podstawowej w Ranizowie, z którego skorzystało 32 dzieci. Zajęcia taneczne były bezpłatne prowadzone przez instruktora GOKSiR w Ranizowie panią Genowefę Krudysz, która w latach wcześniejszych takie kursy przeprowadziła również prawie we wszystkich szkołach podstawowych na terenie naszej gminy.

(inf. wł.)

P.P.H.U.

MASTAL

Adam Słuja

WYROBY

HUTNICZE:

Rury w I i II gat.
na słupki ogrodzeniowe
Pręty żebro
Pręty gładkie
Pręty kwadratowe
Profile w I i II gat.
Kątownik
Ceownik
Płaskownik
Blachy czarne
Blachy ocynkowane
i powlekane cięte na wymiar

MATERIAŁY

BUDOWLANE:

Cement
Wapno
Cegły
Styropian
Drut powlekany
Siatkę ogrodzeniową
Izolbet
Lepik asfaltowy
Papy
Rury PCV
Rury drenarskie

NAWOZY

ROLNICZE:

Saletrzak Tarnów
Saletrzak Włocławek
Saletra Włocławek
Superfosfat granulowany
Superfosfat potrójny
Superfosfat pylisty
Sól potasowa
Unifoska
Polifoska – 15
Siarczan potasu
Polimag „S”
Mocznik nawozowy

Zapewniamy własny transport !

Ranizów – plac SUR, tel. 744 25 35, tel. kom. 604 648 256

Sport gimnazjalny

Zgodnie z tradycją poprzednich lat, również i w bieżącym roku szkolnym wiosenny sezon sportowy w naszej gminie został zainaugurowany indywidualnymi biegami przełajowymi. Odbyły się one 10 kwietnia 2002 r. na stadionie sportowym w Raniżowie. Organizatorem "przełajów" było Gimnazjum w Raniżowie.

Na starcie stanęła młodzież reprezentująca gimnazja z Raniżowa i Woli Raniżowskiej. Ogółem wzięło udział 75 zawodników.

A oto klasyfikacja końcowa:

Dziewczęta:

1. Lidia Dec - Gimnazjum Raniżów,
2. Barbara Potocka - Gimnazjum Raniżów,
3. Natalia Tyburczy - Gimnazjum Wola Raniżowska,
4. Gabriela Makusak - Gimnazjum Raniżów,
5. Teresa Hermanowska - Gimnazjum Raniżów,
6. Magdalena Rembisz - Gimnazjum Raniżów.

Chłopcy:

1. Krzysztof Sałek,
2. Wojciech Fila,
3. Jacek Stec,
4. Piotr Bałos,
5. Grzegorz Wyka,
6. Marek Mikołajczyk - wszyscy z Gimnazjum Raniżów.

I ta dwunastka reprezentowała gminę Raniżów w kolejnym etapie zawodów, jakim była Powiatowa Gimnazjada, która odbyła się 12 kwietnia 2002 r. na stadionie w Kolbuszowej. Po bardzo dobrych biegach, Lidia Dec i Wojciech Fila z Gimnazjum w Raniżowie będą reprezentować naszą gminę oraz powiat kolbuszowski w Wojewódzkim Finale Indywidualnych Biegów Przełajowych, który odbędzie się w Kolbuszowej w dniu 27 kwietnia br. Powodzenia!

Kolejnym etapem zmagani naszych uczniów w szkolnej gimnazjadzie na szczeblu gminy była rywalizacja na boisku piłkarskim. 17 kwietnia br. na stadionie "Raniżovii" odbył się mecz między drużynami: Gimnazjum Raniżów - Gimnazjum Wola Raniżowska. Spotkanie zakończyło się wynikiem 11:0 dla uczniów z Raniżowa i ten rezultat zapewnił im udział w półfinale powiatowym, który zostanie rozegrany 22.04. 2002 r. w Niwiskach.

Artur Marciniak

Lidia Dec z raniżowskiego Gimnazjum przybiegła pierwsza na linię mety w biegu przełajowym.

Krzysztof Sałek jako kapitan piłkarskiej drużyny odbiera dyplom i statuetkę z rąk dyr. GOKSiR Stanisława Samojednego oraz Artura Marciniaka.

Z chłopców najlepszym okazał się Krzysztof Sałek, za nim biegnie Wojciech Fila.

Trzy mecze - trzy zwycięstwa

24 marca 2002 r. piłkarze Klubu Sportowego "Raniżovia" zainaugurowali wiosenne rozgrywki rewanżowe w sezonie 2001/2002. Swój pierwszy mecz rozegrali na boisku w Raniżowie pokonując "Wisłokę" Borowa 5:2. Tym samym zrehabilitowali się za jesienną porażkę w Borowej. Od początku spotkania przewaga należała do "Raniżovii", która udokumentowała to już w 12 minucie, w którym to czasie Andrzej Pado zdobył prowadzenie. Jednak już w 20 min. nieoczekiwanie Borowa zdobywa prowadzenie. Jednak końcówka pierwszej połowy należała do "Raniżovii" i w 40 min. trener Janusz Anasychin ładnym strzałem zdobył prowadzenie dla naszej drużyny. Druga odsłona meczu to zdecydowana przewaga gospodarzy, którzy kontrolowali sytuację, strzelając kolejno jeszcze 3 bramki, a tracąc tylko jedną. Bramki zdobyli dla "Raniżovii": Krzysztof Burek (52 min.), Grzegorz Soja (65 min.), Jan Piekarczyk (72 min.).

7 kwietnia 2002 r. "Raniżovia" miała rozegrać wyjazdowy mecz w Tuszowie Narodowym z wiceliderem naszej grupy "Ikarusem". Jednak okolice Tuszowa bardziej przypominały środek zimy niż wiosnę, a warstwa śniegu nie pozwoliła na rozegranie meczu. Arbiter dbając o zdrowie i bezpieczeństwo zawodników odwołał spotkanie.

Tydzień później, 14 kwietnia br. podejmowano na swoim boisku lidera grupy, tj. "Smoczankę" Mielec, pokonując ją 1:0. Od początku spotkania "Raniżovia" zaatakowała, jednak w dobrej dyspozycji bramkarz był gości, ale w 24 min. musiał po strzale Henryka Mazura wyjmować piłkę z siatki. W 35 min. uratował gości słupek po strzale Tomasza Hajnowskiego. W drugiej odsłonie meczu to już lekka przewaga "Smoczanki", która za wszelką cenę chciała wyrównać, jednak obrona i bramkarz "Raniżovii" byli niezawodni w tym meczu. Jednobramkowa przewaga utrzymała się do końcowego gwizdka. "Raniżovia" odniosła nieoczekiwane zwycięstwo nad liderem. Zaangażowanie w grę naszych

zawodników było bardzo wysokie, ale wynikało z faktu, że do Raniżowa przyjechał lider tabeli. Jeżeli taka postawa utrzyma się w innych spotkaniach, to śmiało można by grać w okręgówce.

21 kwietnia "Raniżovia" rozegrała wyjazdowy mecz w Tuszynie sprawiając miłą niespodziankę. Nasza drużyna zainkasowała komplet punktów, odnosząc zwycięstwo nad miejscową 2:4. Bramki zdobyli: Tomasz Sondej (32 i 60 min.), Janusz Anasychin (80 min.), Robert Panek (55 min.).

Tabela

1.	Smoczanka	17	39	40-18
2.	Ikarus	16	37	57-18
3.	Start	16	33	55-24
4.	Madras	16	30	41-26
5.	Raniżovia	16	30	35-28
6.	Ostrowia	16	26	36-31
7.	Kolbuszowianka	17	25	51-44
8.	Victoria	17	23	43-39
9.	Wisłoka	17	18	36-60
10.	Błękitni	17	15	31-51
11.	Dębiaki	17	15	40-57
12.	Tuszymka	16	14	28-64
13.	Czarni	16	12	33-52
14.	SOKiS	16	11	24-46

Grzegorz Woś

Drużyna "Raniżovii" przed meczem w dniu 14.04.2002r. Stoją od lewej: Janusz Anasychin - trener, Tomasz Sudoł, Grzegorz Soja, Tomasz Niemczyk, Andrzej Pado, Grzegorz Sipowicz, Adam Tyburczy, Waldemar Kasica, Marcin Krudysz, Robert Cach, Rafał Ryczek, Piotr Warzocha, Mateusz Niemczyk. Klęczą: Tomasz Hajnowski, Robert Panek, Krzysztof Burek, Jan Piekarczyk - kapitan, Tomasz Sondej, Henryk Mazur.

"Wieści Raniżowskie" - pismo społeczno-kulturalne. Miesięcznik. Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Raniżowie, tel. (017) 744 25 55. Redaguje Zespół. Teksty podpisane odzwierciedlają poglądy autorów. Przedruk dozwolony za zgodą Redakcji lub autora. Adres internetowy: <http://www.kolbuszowa.biz.pl/abakus/html/prasa.html>, e-mail: goksir@poczta.onet.pl Nakład: 320 szt.